

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. изк. Йордан Гошев – преподавател по хармония и полифония в

ЮЗУ „Н. Рилски”, Благоевград

относно дисертационен труд за присъждане

на образователната и научна степен „ДОКТОР”,

представен от

Анелия Иванова Господинова, редовен докторант към катедра „Пиано”,

Теоретико композиторски и диригентски факултет, НМА „Проф. Панчо

Владигеров“, София

на тема: **ИНСТРУМЕНТАЛНА ИЗРАЗНОСТ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ В**

СОЛОВОТО КЛАВИРНО ТВОРЧЕСТВО НА ФИЛИП ПАВЛОВ

Анелия Господинова е завършила средното си образование в музикалното училище „Христина Морфова” в Стара Загора. През 2005 г. завършва „Инструменталния факултет“ на НМА „Проф. Панчо Владигеров” в класа по пиано на проф. д-р Атанас Куртев. По време на следването си печели награди като изпълнител в конкурси по пиано - „Руска музика” (София, 2002), „Шуман-Брамс” (Пловдив, 2003), „Музиката и земята” (София, 2004), реализира клавирни рецитали, солист е на симфонични оркестри, участва в майсторски класове, има записи за предавания на БНР, радио „Христо Ботев”, радио „Стара Загора” и др.

Дисертационният труд съдържа: Увод, три глави, Заключение и библиография. Ползваната литература обхваща 66 заглавия, от които 47 на кирилица и 19 на латиница.

В УВОДА е представена тезата на разработката, разглеждат се актуалността, целта и задачите, методите на научното изследване. Анелия Господинова проучва редица партитури на автора за да може да установи:

- Клавирната проблематика в произведенията на Филип Павлов;
- Образността в произведенията и ролята на интерпретатора за тяхното пресъздаване;
- Жанровостта и спецификата на клавирната му фактура.

Всички компоненти на стандартната информация за намеренията на докторанта при реализиране на Дисертацията са налице. Според мен, добре е да се споменат и методите, които е използвала в изследването – библиографски анализ, сравнителен контент-анализ, интервю...

В първа глава „Филип Павлов - параметри на творческата дейност“, се разглеждат: клавирно-изпълнителското му изкуство, композиторското му творчество, неговата научно-изследователската и педагогическа дейност, литературното творчество като източник на музикални идеи, многостраността на творческите му идеи и реализации. Възможността да разговаря, обсъжда и дискутира своите виждания и породени въпроси директно с композитора е голям шанс за един изследовател и Анелия Господинова не го пропуска. Именно композиторът е този, който най-всеобхватно и в детайли може да представи зараждането на една творба, структурата ѝ, търсеното естетическо въздействие, емоцията, която преследва при интерпретацията и палитрата от музикално изразни средства за постигането ѝ. Обръщането към изтъкнати представители на българското изпълнителско майсторство и музикални творци като обект на изследователска работа е само една от положителните черти на Дисертацията. Връзката между мащабните композиционни платна и клавирните миниатюри, които са „своеобразен остров за композитора Филип Павлов (стр.10),

използването на клавирното творчество „като своеобразна подготовка за промяна на образните сфери, стилови белези, тематизъм и драматургия...“ или обратното – изкристализиране в малки форми на идеи, реализирани в крупни творби са изводи, които са резултат от изследователската работа на дисертанката. Преплитането на композиторската с изпълнителската му дейност като солист, камерен изпълнител и/или с литературните му публикации, педагогическата с научно-изследователската работа са на пръв поглед разнопосочни дейности, но всичко това дава пълноцветната картина на един наш съвременник, който 45 години с неотслабващо темпо е по концертните сцени и представя българското изкуство по света.

Втора глава на Дисертацията „**Три цикъла клавирни миниатюри**“ разглежда клавирното творчество на композитора за деца, които представляват своеобразни сюити от пиеси с контрастен характер, тяхното въздействие върху аудиторията, интерпретационните трудности, които провокират израстване при малките пианисти, музикално изразните средства на композитора за постигане на убедителна образност, овладяване на определени технически похвати и др. Всеизвестен е фактът, че за деца на пръв поглед се пише лесно, но това е само на пръв поглед. Прозрачността на фактурата като задължителен елемент, ярката образност, запомняща се интонационност, съобразяване с нивото и техническите възможности на децата изпълнители, необходимостта от предизвикателства за тях, които да допринесат за надграждане на уменията им са все елементи, които трябва да присъстват в творбите.

Докторантката подхожда при своите анализи от позицията на изпълнител, познавайки в детайли образното съдържание, структурните особености на пиесите, спецификите на клавирното израстване и необходимостта от достигането на определени клавирни умения и

изпълнителски опит за убедителна интерпретация на пиесите включени в трите клавирни цикъла. Не подминава и емоционалната ангажираност на изпълнителя като фактор за провокация и желание, като «вътрешното усещане към конкретните образи», като «развитие на индивидуалната артистичност и клавирна интерпретация». Всичко това е предпоставка за клавирно израстване и преодоляване на технически проблеми, за обогатяване на клавирната изразност. Анелия Господинова показва добра теоретична подготовка и направените анализи са убедителни, верни и аргументирани.

Трета глава на труда **«Произведения в разгърнатата музикална форма»** се разглеждат клавирни творби, предназначени за концертната сцена, за изпълнители с богати технически и интерпретационни възможности. Разгърнатата образна драматургия, богатството на използваните изразни средства, предизвикателствата за претворяване пред изпълнителя на авторския замисъл, наличието на необходимия технически и художествен арсенал от пианистите за разгръщане на конкретната творба. В голяма степен тези виртуозни композиции дават представа и за изпълнителя Филип Павлов, за неговата богата палитра от технически и интерпретационни възможности, за многоплановостта и многопластовостта на фактурата в клавирните му композиции, за богатството на хармония му език, за познаване в дълбочина на изразните възможности и темброво богатство на пианото. От позицията на концертиращ пианист докторантката разглежда изпълнителските проблеми в композициите, представя мнения за практически подходи и отстояване на авторския замисъл, за съблюдаване на контрастността като двигател на „художествената изобразителност, жанровост и образност“.

В **Заключението** се обобщава инструменталната проблематика в развитието и усъвършенстването на разнообразни клавирни умения, ролята на цикличните форми и заложените инструктивни цели за развитие на

пианизма, за индивидуалното израстване на изпълнителя. Произведенията за пиано на Филип Павлов предполагат значим изпълнителски опит, разкриват богата образност, носят индивидуалността на своя автор и са продължение на традициите в областта на виртуозната клавирна музика на Панчо Владигеров и Веселин Стоянов. Те са представителни за българската инструментална музика, разкривайки своеобразието на съвременната клавирна литература в контекста на европейското музикално пространство.

I. Актуалност на научната разработка

Избраната от докторантката тема изисква от изследователя широки познания по музикална структура, хармоничен език, музикално изразни средства от една страна и музикална интерпретация, клавирна техника и изпълнителски опит, от друга.

Фокусирането върху клавирното творчество на съвременен български композитор има редица предимства:

- анализира за първи път редица клавирни произведения на един от утвърдените съвременни български композитори;
- разполага с възможността да декодира намеренията на автора, за неговия подход, при реализиране на клавирните цикли, структурната своеобразност, жанрово многообразие чрез разговори, беседи, интервюта и обсъждане на неговото творчество;
- има възможност за представяне на свой възглед за ролята и значението на творческите взаимоотношения композитор – интерпретатор в съвременното музикално изкуство.

II. Познава ли докторанта същността на проблема и изпълнява ли в труда си поставените цел и задачи

Анелия Господинова изследва многопосочно значението и ролята на клавирната музика на Филип Павлов в неговото творческо амплоа, за подготовка на млади изпълнители, за провокация и образност, за висше пианистично майсторство и др.

До голяма степен поставените цели и задачи са реализирани. Докторантката обяснява не само теоретически проблематиката, но дава практически насоки за подходи при интерпретацията на клавирните произведения. Проведените интервюта в много голяма степен подпомагат теоретичната част, направените изводи за жанровото разнообразие, за контраста като основен двигател в цикличното обединяване на творбите, на интерпретационни подходи за преодоляване на технически трудности, на преплитането на музикални идеи, емоционално въздействие, програмност, ангажираност на изпълнителя към изпълняваната творба и пр. са важен елемент при изграждането на бъдещи пианисти и за пълноценна реализация на виртуозните му клавирни опуси.

III. Научни и научно приложими приноси

Приносните качества на труда са налице, тъй като това е първото изследване за значителна част от клавирното творчество на композитора. Представени са изводи, които могат да бъдат използвани от преподаватели по пиано за овладяване на пиесите включени в трите цикъла, за по-пълно разкриване на музикалните образи и музикалните намерения на автора, за педагогическите концепции при различните нива на обучение. Анелия Господинова детайлно е изследвала и 5 клавирни творби от концертния репертоар, техните многоплатоост и стилови белези, спецификата на клавирната изразност и композиционно майсторство на Филип Павлов.

Дисертантката се е запознала с голям обем теоретична литература, направените изводи за необходимостта от използването на целесъобразен звук се базират на лични интерпретации и опит, на срещи и разговори с едни от водещите имена в българското клавирно изпълнителско майсторство, научната теза и отделни детайли са последователно и логично изведени, примерите, които подкрепят направените заключения за характерните особености са убедителни и удачно подбрани.

В представената Справка за концертна дейност, свързана с дисертационния труд, са изпълнени от докторантката редица премиерни изпълнения на съвременна българска музика не само Филип Павлов, но и от Красимир Тасков, Йовчо Крушев..., както и клавирна музика с произведения от Хелмут Фогел, Хоакин Турина, Андре Жоливе, Раймо Кангро, Едисон Денисов, Хатира Ахмедли Джафер и др. Реализираните на сцена творби за клавирни ансамбли за 4 ръце, съпровод на вокална музика, солист на Русенска филхармония с Чайковски 1-ви концерт, допълват картината за един активен музикант, който има активна позиция и пропагандира не само българската, но съвременната световна пианистична музика.

Ето защо, в заключение, изразявам своето положително становище за присъждане на научната и образователна степен „доктор” на Анелия Господинова, редовен докторант към катедра „Пиано”, ТКДФ към НМА „Проф. Панчо Владигеров“, София. Дисертационният труд има приносен характер като теоретична и научна разработка. Концертната ѝ дейност е в обем и качество, който е достатъчен за заложените изисквания на художествено творческата докторантура.

24.02.2019 г.

Благоевград

проф. д. изк. Йордан Гошев